

Kiskonjoki-Perniönjoki

Varsinais-Suomen vesistöt tutuiksi

Kuva: Jarmo Markkanen

Vesistöt tutuiksi sarjan esitteet:

Aurajoki ja Raisiojoki-Ruskonjoki
Halikonjoki, Uskelanjoki, Purilanjoki ja
Sauvonjoki

Kiskonjoki-Perniönjoki

Laajoki, Mynäjoki, Hirvijoki ja Puttaanjoki
Paimionjoki
Saarisjärvi
Sirppujoki, Velluanjoki ja Ihodenjoki

Kirkkaiden latvavesien jokivesistö

Kiskonjoen vesistöalue muodostuu kahdesta jokiverkostosta, Kiskonjoesta ja siihen joen alajuoksulla yhtyvistä Perniönjoesta. Kiskonjoki alkaa Salon Kiikalan harjualueilta ja virtaa yläjuoksullaan metsäisten seutujen halki. Alempana se kulkee runsasjärvisessä ja maisemaltaan vaihtelevassa viljelymaisemassa. Perniönjoen aluetta luonnehtii avara peltomaisema. Vesistön vedet laskevat mereen entisten Perniön ja Särkisalon kuntien rajalla, jonne on muodostunut rehevä lintulahti Laukanlahti. Kiskonjoen vesistöalue on yksi harvoista etelärannikolla sijaitsevista jokivesistöistä, joissa on jäljellä vielä melko luonnontilaisia osia. Tällaisia ovat lähinnä vesistön latvajärvet sekä eräät purot ja kosket. Varsinais-Suomessa poikkeuksellista on myös vesistöalueen järvien runsaus.

Kiskonjoen-Perniönjoen vesistöalue

Vesistöalue on Varsinais-Suomen runsasjärvisin, järviä on 5,7 % pinta-alasta. Kiskonjoen valuma-alueen koko on 1047 km², josta Kiskonjoen oma valuma-alue 630 km² ja Perniönjoen valuma-alue 417 km². Kiskonjoen valuma-alue on luonteeltaan selvästi järvisempi kuin Perniönjoen valuma-alue: Kiskonjoen valuma-alueen järvisyys on 8,1 %, kun taas Perniönjoen valuma-alueen järvisyys on ainoastaan 2,0 %. Yli 50 hehtaarin kokoisia järviä vesistöalueella on 18 kappaletta, joista suurimmat ovat Enäjärvi (12,7 km²), Kirkkojärvi (7,2 km²) ja Iso-Kisko (6,7 km²). Vesistössä on yhteensä 191 järveä tai lampea, joiden pinta-ala on yli hehtaari. Kiskonjoki kuuluu kangasmaiden jokityyppiin ja Perniönjoki savimaiden jokityyppiin.

Valuma-alue on metsävaltainen. Metsää on jopa 70 %, josta suurin osa Kiskonjoen valuma-alueella. Peltojen osuus on 25 %, mikä on vähemmän kuin muilla Varsinais-Suomen suurimpien jokien valuma-alueilla. Pellot sijaitsevat suurimmaksi osaksi Perniönjoen valuma-alueella.

Kiskonjoen vesistöaluetta säännöstellään lähinnä vesivoiman tuotannon tarpeisiin. Jokuoman virtaama säännöstellään Koskenkosken voimalaitoksella. Vesistöalueen suurimmista järvistä Hirsijärvi, Iso-Kisko ja Kiskon Kirkkojärvi ovat säännösteltyjä, ja vesistössä on myös muita virtausta tasaavia patoja. Säännöstelyllä pyritään turvaamaan vesivoiman tuotannon tarpeet ja välttämään tulvahaittoja sekä samalla pitämään vesipinta virkistyskäytön ja mai-

seman kannalta sopivalla tasolla. Alueella on tehty myös kalatiekunnostuksia.

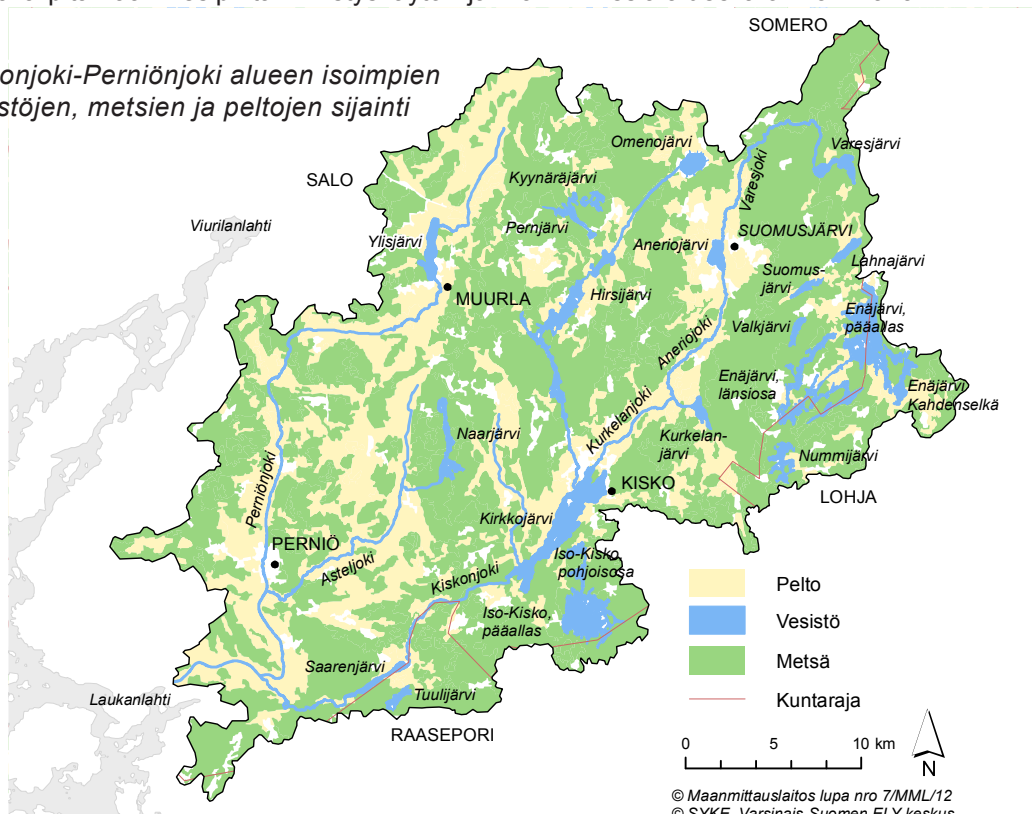
Vesistökuormituslähteet

Suurin osa kuormituksesta on peräisin maataloudesta. Kiskonjoen ympäristössä maatalouden osuus on selvästi pienempi kuin Perniönjoen valuma-alueella, jossa peltoja on enemmän ja erikoiskasvinviljelyä runsaasti. Ravinnekuormituksen riskiä lisää paikoittain jyrkkienkin rantapeltojen viljely ja toisaalta alavilla mailla sijaitsevien peltojen tulvaherkkyys. Maatalouden arvioidaan aiheuttavan Kiskonjoen fosforikuormituksesta vajaa 80 % ja typpi-kuormituksesta noin 54 %. Perniönjoen vastaavat luvut ovat 84 % ja 71 %. Muu kuormitus tulee mm. haja-asutuksesta, metsätaloudesta ja jätevedenpuhdistamoilta. Salon kaupungin Muurlan ja Perniön puhdistamojen jätevedet johdetaan toistaiseksi Perniönjokeen. Kuormittavaa teollisuutta Kiskonjoen-Perniönjoen vesistöalueella on vain vähän.

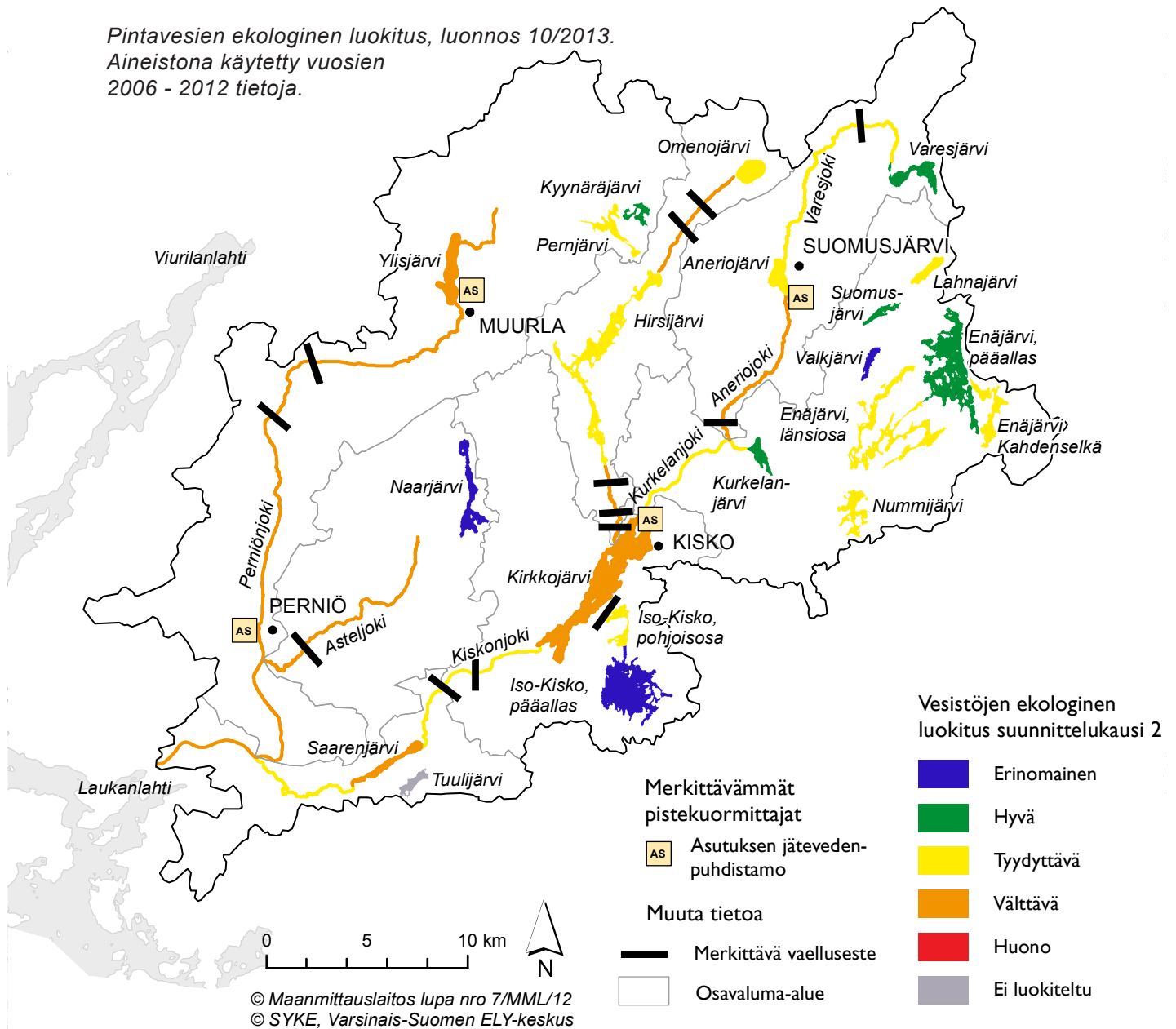
Järvien tila

Kiskonjoen vesistöalueen latvaosilla esiintyy runsaasti kirkasvetisiä ja karuja järviä. Sellaisia ovat Naarjärvi entisten Kiskon ja Perniön kuntien rajalla, entisen Suomusjärven kunnassa sijaitseva Valkjärvi sekä entisen Kiskon kunnan alueella oleva Iso-Kisko. Varsinais-Suomelle tyypillisiä savisameita järviä on keskimääräistä vähemmän ja ne ovat keskittyneet maatalousvaltaisille alueille. Näitä ovat esimerkiksi Aneriojärvi, Pernjärvi ja Ylisjärvi. Humuspitoisia vesiä alueella on vain vähän.

Kiskonjoki-Perniönjoki alueen isoimpien vesistöjen, metsien ja peltojen sijainti

Pintavesien ekologinen luokitus, luonnos 10/2013.
Aineistona käytetty vuosien
2006 - 2012 tietoja.

Alueen virkistyskäyttö

Kiskonjoen vesistöalueen kirkkaat latvavedet, lukuisat erämaalammot ja luonnontilaiset puro-osuudet koskineen ovat Varsinais-Suomessa ainutlaatuisia. Muutamissa puroissa on säilynyt luontaista taimenkantaa. Perniön Latokartanonkoskessa esiintyy mm. uhanalaista jokihelmisimpukkaa sekä vuolejokisimpukkaa ja meritaimenta. Myös alueen patoympäristöt ja kasvilajistollisesti rikkaat perinnemaisemat ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä. Oman lisänsä vesistöalueen luontoon tuovat arvokkaat lintuvedet, Kiikalan Omenojärvi ja Suomusjärven Aneriojärvi, sekä vesistöalueeseen liittyvät luonnontilaiset suot. Alueella on useita Natura 2000 -kohteita.

Vesistöalueeseen kuuluvien järvien rannoilla on paljon loma-asutusta ja pääkaupunkiseutu lähellä, joten alue on virkistyskäytön kannalta merkittävä. Vesistön latvaosien erämaan tuntu houkuttelee retkeilyyn, ja vesistössä on pitkiä melontareittejä.

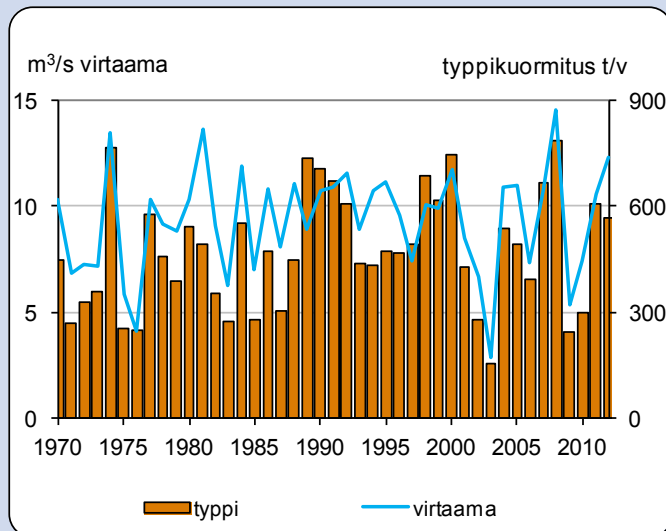
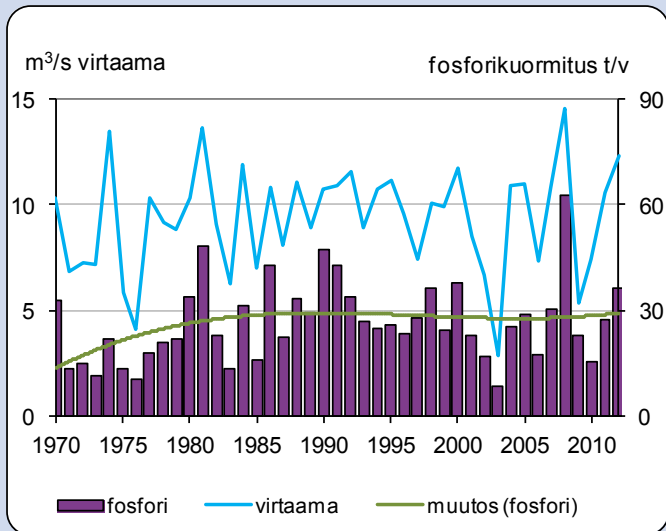
Veden laatu

Kiskonjoen alajuoksu on luokiteltu ekologiselta tilaltaan osin tyydyttäväksi ja osin välttäväksi. Yläosiltaan jokivesistö on pääosin tyydyttävässä tilassa. Ravinnepitoisuudet vaihtelevat pitkälti vuodenaikojen ja sääolosuhteiden mukaan. Kesäisin vesi on yleensä melko kirkasta, mutta tulvien aikaan se saattaa samentua huomattavasti. Veden hygieeninen laatu on yleisesti ottaen hyvä. Perniönjoen vesi on mm. jätevesikuormituksen seurauksena Kiskonjokea ravinnepitoisempaa, sameampaa ja hygieeniseltä laadultaan heikompaa. Ekologiselta tilaltaan Perniönjoki on luokiteltu välttäväksi.

Kiskonjoen ja Perniönjoen yhteinen vuotuinen fosforikuormitus on vaihdellut 9 ja 63 tonnin välillä ja typpikuormitus 154 ja 784 tonnin välillä vuosina 1970 - 2012. Fosforikuormitus näyttää kasvaneen 1970-luvulla, mutta sen jälkeen ei kuormitus ole muuttunut suuntaan tai toiseen. 2000-luvun vähäsaateisina vuosina sekä fosfori- että typpikuormitus

olivat tarkastelujakson alhaisimpia. Jokien yhtymäkohdan alapuolisessa seurantapaikassa veden fosforipitoisuus on vuosina 2008 - 2012 ollut keskimäärin 88 µg/l ja typpipitoisuus vastaavasti 1328 µg/l.

Kiskonjoen-Perniönjoen keskivirtaama sekä fosfori- ja typpikuormitus vuosina 1970 - 2012

Vesienhoidon toimenpiteet

Vesienhoidon tavoitteen, vesien hyvän ekologisen tilan, saavuttamiseksi ja turvaamiseksi Kiskonjoen-Perniönjoen vesistöalueelle kohdistuvaa ra-

vinne- ja kiintoainekuormitusta tulee merkittävästi vähentää. Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa vuoteen 2015 esitetään alueelle toimenpiteitä erityisesti maatalouden kuormituksen vähentämiseksi, kuten suojavyyhykkeitä, kosteikkoja ja talviaikaisen kasvipeitteisyyden lisäystä. Myös metsätalouden kuormitusta ja haja-asutuksen jätevesikuormitusta tulee alueella vähentää.

Toimenpideohjelmassa on lisäksi esitetty rehevöityneiden järvien kunnostamista (Enäjärvi, Saarenjärvi, Kirkkojärvi ja Hirsijärvi) ja kalateiden rakentamista sekä säännöstelyhaittojen vähentämistä. Vesienhoidon toimenpideohjelmat päivitetään osana vesienhoidon suunnittelua vuoden 2015 loppuun mennessä.

Salon seudun vesistöaluetyöryhmä on osa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmaa, joka on ollut käynnissä vuodesta 1999 alkaen. Kaikki Salon seudun vesien tilasta ja sen parantamistoimista kiinnostuneet ovat tervetulleita vesistöalueryhmän toimintaan.

Kuva: Jarmo Markkanen

Järvien hoitosuunnitelmat

Kiskonjoen vesistöalueen veden laatuun on kiinnitetty paikallisella tasolla paljon huomiota. Useille järville on perustettu hoitoyhdistyksiä, jotka ovat teettäneet valuma-aluekartoituksia moniin kohteisiin. Näissä on selvitetty kunkin järven valuma-alueen kuormituslähteitä, arvioitu kuormituksen määrää ja ongelmakohtia sekä annettu ehdotuksia käytännön vesiensuojelutoimenpiteiksi ja niiden sijoittamiseksi.

Yhteystiedot:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2, PL 236, 20101 Turku
www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Pro Saaristomeri -ohjelma
www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

Vesistökliniikka: www.vesistoklinikka.fi

2013

4

Lähteet ja lisätietoa:

Kirkkaasta sameaan. Meren kuormitus ja tila Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 6/2011
<http://www.doria.fi/handle/10024/82536>

Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelma vuoteen 2015. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 5/2010
<http://www.doria.fi/handle/10024/82603>

Jokien kuormitustiedot: Varsinais-Suomen ELY-keskus